

Filosofie náboženské výchovy

Zuzana Svobodová

Výsledky zhodnocení předběžného zájmu studujících o nabízená témata (10 odpovědí)

biblické postavy jako učitelé (Mojžíš, Ježíš, ... – učitel?)	140
otázky náboženské výchovy dnes – u nás	135
otázky náboženské výchovy dnes – ve světě	120
náboženská výchova na školách (obecně, necírkevní)	115
víra a racionalita	105
filosofie a víra	105
konkrétní příklady náboženské výchovy (k didaktice na školách)	105
náboženská výchova – pohled do historie (moderna – do 20. st.)	100

Výsledky zhodnocení předběžného zájmu studujících o nabízená témata

náboženská výchova – pohled do historie (středověk)	95
náboženská výchova – pohled do historie (antika)	90
katecheze (náboženská výchova ve farnostech a sborech)	85
konkrétní příklady katecheze (k didaktice ve farnostech a sborech)	80
posvátné a profánní – výchova z pohledu religionistiky	80
náboženská výchova z pohledu teologie	80
učitelství náboženství (zajímá mě jako varianta mé profese)	75
učitelství etiky (zajímá mě jako varianta mé profese)	75
katechetická práce (zajímá mě jako varianta mé profese)	70

Filosofie náboženské výchovy

Výchova a učitelství v Bibli

Výchova a učitelství ve Starém
zákoně_I

Výchova ve Starém zákoně_I

Terminologie

- Izajáš 1,2n:

*Slyšte nebesa, naslouchej země,
tak promluvil Hospodin:*

*„Syny jsem vychoval [ř. egénésa, l. enutrivi], pečoval [ř. hypsósa, l. exaltavi]
o ně,*

ale vzepřeli se mi.

*Vůl zná svého hospodáře,
osel jesle svého pána,
mne však Izrael nezná,
můj lid je nechápavý.“*

- *výchova jako přivedení k vzrůstu, odchování (sr. dále: Iz 23,4; 49,21; 51,18; Pl 2,22; Ez 19,2)*
- *výchova ve svobodě a ke svobodě (vzepření se je možné)*
- *vychovávatel vychovávaného má rád, při neúspěchu projevuje lítost*
- *z výchovy nutně neplyne rozumnost, rozumnost závisí na svobodné volbě (zvířata nesvobodná – řídí se pudem, nikoli rozumem)*

Výchova ve Starém zákoně_I

Terminologie

Hebrejšťina užívá pro výchovu:

- sloveso *jásar* (správně vést, držet v kázni, trestat: Lv 26,18; Ž 94,10; Př 29,19) – výchova vůle i rozumu. Neužívá se o zvířatech. Zejm. u dětí, ale i u dospělých (Iz 26,16), i Božího lidu jako celku. Obsah: naslouchání Božímu slovu, poslušnost (příkázání, zákona).
 - (n-m-')
 - podst. jméno *mûsár* (, kázeň, napomínání, cvičení: Př 12,1)
 - tvary slovesa *járá* (ukázat prstem, názorně vyučovat: Ex 35,34, poučit: Jb 6,24)
 - tvar slovesa *jákach* (kárat, volat k odpovědnosti, domlouvat: Př 3,11)
- výchova jako vedení, zvykání kázni, poslušnosti, vedení příkladem, vliv autority, vedení k odpovědnosti

Výchova ve Starém zákoně_I

Terminologie

V řeckém překladu (Septuagintě) je hebr. kořen *j-s-r* překládán:

- slovesem *paideuein* (vychovávat)
- podstatným jménem *paideia* (výchova)

Dále se vyskytují výrazy:

- tvary slovesa *egeírein* (budit, probouzet, budovat, vstávat, pozvednout se, vystoupit)
- tvary slovesa *gínesthai* (zrodit se, povstat, stát se)

→ výchova jako přivádění k aktivitě, k (plnějšímu) životu

Výchova ve Starém zákoně_I

Terminologie

latinské výrazy (Vulgáta):

výchova: *ēducātiō*, *disciplīna* (vyučovací předmět, společenská)

vychovatel: *ēducātor* (nevlastního dítěte),
nūtrīcius (živitel, sr. výše Iz 1,2),
paedagōgus, *magister*

Výchova ve Starém zákoně_I

- Izrael chápe celé své **dějiny jako Boží výchovnou cestu** – zde mají své místo i tresty, napomínání, domluvy, příkazy, zákon, ale i podivuhodná vysvobozování (Dt 4,36).
- I **zástupné** nesení kázně a kárání se může stát prostředkem k uzdravení (Iz 53,6).
- Bůh nevychovává jen Izraele, ale i **pohany**: Ž 94,10.
- Ve SZ výchova **doprovázena trestem**, trestání dává naději na nápravu: Př 19,18; zahání bláznovství: Př 22,15; **přináší život** tomu, kdo výchovu přijímá: Př 4,13.